

ΗΜΕΡΑ ΦΟΡΟΛΟΓΙΚΗΣ ΕΛΕΥΘΕΡΙΑΣ 2021

Κωνσταντίνος Σαραβάκος
Συντονιστής Ερευνητικών Προγραμμάτων
του ΚΕΦΪΜ - Μάρκος Δραγούμης

Ιούλιος 2021

Ο Κωνσταντίνος Σαραβάκος είναι Συντονιστής Ερευνητικών Προγραμμάτων στο ΚΕΦΙΜ – Μάρκος Δραγούμης. Γεννήθηκε το 1988 και μεγάλωσε στον Κολωνό. Είναι πολιτικός επιστήμονας και οικονομικός αναλυτής. Τα ερευνητικά του ενδιαφέροντα περιλαμβάνουν την ρυθμιστική πολιτική, την πολιτική οικονομία (φτώχεια, ανισότητα και ευημερία) και τα πολιτικά κόμματα (δημοκρατία, λαϊκισμός και πολιτική συμπεριφορά). Είναι μέλος της Ελληνικής Εταιρείας Πολιτικής Επιστήμης και μέλος του Οικονομικού Επιμελητηρίου Ελλάδας. Είναι ακόμη επισκέπτης ερευνητής στο European Policy Information Center (EPICENTER,) ένα ανεξάρτητο δίκτυο εννέα δεξαμενών σκέψης από όλη την Ευρώπη με έδρα τις Βρυξέλλες.

Είναι κάτοχος μεταπτυχιακού τίτλου στην Πολιτική Επιστήμη και την Κοινωνιολογία (με άριστα) από το Πανεπιστήμιο Αθηνών και μεταπτυχιακού τίτλου στα Εφαρμοσμένα Οικονομικά και την Διοίκηση από το Πάντειο Πανεπιστήμιο. Είναι πτυχιούχος Ιστορίας και Φιλοσοφίας της Επιστήμης.

Ημέρα Φορολογικής Ελευθερίας 2021

Κωνσταντίνος Σαραβάκος, Συντονιστής Ερευνητικών Προγραμμάτων του ΚΕΦΙΜ – Μάρκος Δραγούμης

Κέντρο Φιλελεύθερων Μελετών – Μάρκος Δραγούμης

Πρώτη Έκδοση
Αθήνα, Ιούλιος 2021

Εξώφυλλο και σχεδιασμός: DPS Design

Το Κέντρο Φιλελεύθερων Μελετών – Μάρκος Δραγούμης (ΚΕΦΙΜ) είναι η κύρια ανεξάρτητη, μη κρατική, μη κομματική φιλελεύθερη δεξαμενή σκέψης στην Ελλάδα. Το έργο του ΚΕΦΙΜ περιλαμβάνει ερευνητικά προγράμματα, εκδόσεις και εκδηλώσεις που έχουν ως επίκεντρο την αύξηση της ατομικής ελευθερίας για κάθε πολίτη. Όραμά μας είναι μια Ελλάδα πρότυπο οικονομικής και κοινωνικής ελευθερίας που παρέχει στους πολίτες της τη δυνατότητα να δημιουργήσουν και να επιδιώξουν τα όνειρα και τις φιλοδοξίες τους.

Μάθετε περισσότερα στο www.kefim.org.

Αυτή η μελέτη χορηγείται με άδεια Creative Commons Αναφορά Δημιουργού 4.0.

ΗΜΕΡΑ ΦΟΡΟΛΟΓΙΚΗΣ ΕΛΕΥΘΕΡΙΑΣ 2021

Κωνσταντίνος Σαραβάκος
Συντονιστής Ερευνητικών Προγραμμάτων
του ΚΕΦΙΜ – Μάρκος Δραγούμης

Την 29η Ιουνίου η Ημέρα Φορολογικής Ελευθερίας για το 2021

179 από τις 365 ημέρες του χρόνου θα εργαστούμε φέτος για το κράτος, ενώ εάν συνυπολογιστεί το έλλειμμα της Γενικής Κυβέρνησης για το 2021, τότε η Ημέρα Φορολογικής Ελευθερίας είναι η 10η Αυγούστου.

Η Ημέρα Φορολογικής Ελευθερίας είναι η μέρα που οι Έλληνες φορολογούμενοι θα απελευθερώνονταν από το βάρος των φόρων, αν με τα χρήματα που κέρδιζαν από την εργασία τους έπρεπε, πριν καλύψουν τις δικές τους ανάγκες, να αποπληρώσουν πρώτα τις υποχρεώσεις τους προς το κράτος. Για παράδειγμα, αν στο κράτος πηγαίνει το 50% των εισοδημάτων των Ελλήνων πολιτών (κρατικά έσοδα από φόρους και ασφαλιστικές εισφορές), η Ημέρα Φορολογικής Ελευθερίας πέφτει ακριβώς στη μέση του χρόνου, στις 2 Ιουλίου (την 183η μέρα του έτους).

Κύρια Ευρήματα

- Η 29η Ιουνίου είναι η Ημέρα Φορολογικής Ελευθερίας για το 2021, σύμφωνα με τις προβλέψεις της κυβέρνησης για τα έσοδα από φόρους και ασφαλιστικές εισφορές. Για 179 από τις 365 μέρες του έτους θα εργαστούμε για το κράτος.
- Αν συνυπολογιστεί το έλλειμμα της Γενικής Κυβέρνησης για το 2021 το οποίο αντιπροσωπεύει μελλοντικούς φόρους, τότε η Ημέρα Φορολογικής Ελευθερίας για το 2021 έρχεται 42 ημέρες αργότερα, την 10η Αυγούστου.
- Σύμφωνα με τα απολογιστικά στοιχεία της ΕΛΣΤΑΤ, το 2020 εργαστήκαμε για το κράτος 175 ημέρες, ενώ αν συνυπολογιστεί το έλλειμμα της Γενικής Κυβέρνησης, τότε η Ημέρα Φορολογικής Ελευθερίας για το 2020 ήρθε 42 ημέρες αργότερα, δηλαδή την 6η Αυγούστου.
- Η συνολική επιβάρυνση πολιτών και επιχειρήσεων από φόρους και ασφαλιστικές εισφορές το 2021 ανέρχεται σε 71,9 δις και είναι σχεδόν διπλάσια από το ποσό που καταβάλλουν τα νοικοκυριά για την κάλυψη των βασικών τους αναγκών (ενδεικτικά: 44,4 δις το 2019 για διατροφή, ένδυση, στέγαση, οικιακά αγαθά, μεταφορές και επικοινωνίες, σύμφωνα με την προ πρόσφατη έρευνα της ΕΛΣΤΑΤ).

- Την εικοσαετία από το 1999 έως το 2018 προστέθηκαν 47 παραπάνω ημέρες εργασίας για το κράτος. Συγκεκριμένα το 1999 εργαστήκαμε 139 ημέρες, το 2012 174 ημέρες, ενώ το 2018 φτάσαμε τις 186 ημέρες εργασίας για να πληρωθούν οι φόροι και οι εισφορές.
- Η Ελλάδα, καταγράφει μία από τις 7 υψηλότερες επιβαρύνσεις από φόρους και ασφαλιστικές εισφορές για το 2019 (12 ημέρες πάνω από τον μέσο όρο) και χαμηλότερο βαθμό εμπιστοσύνης στην κυβέρνηση σε σχέση με τον μέσο όρο για το 2020 (11 ποσοστιαίες μονάδες κάτω από τον μέσο όρο) ανάμεσα στις 23 Ευρωπαϊκές χώρες για τις οποίες υπάρχουν διαθέσιμα στοιχεία και για τους δύο δείκτες.
- Η Ελλάδα, καταγράφει χαμηλότερο βαθμό αποτελεσματικότητας της κοινωνικής πολιτικής, σε σχέση με τον μέσο όρο για το 2019, όντας 24η ανάμεσα στις 26 Ευρωπαϊκές χώρες για τις οποίες υπάρχουν διαθέσιμα στοιχεία, ενώ παράλληλα σημειώνει την 8η υψηλότερη επιβάρυνση από φόρους και ασφαλιστικές εισφορές (14 ημέρες πάνω από τον μέσο όρο) στις 26 χώρες του δείγματος, για το ίδιο έτος.

Ημέρα Φορολογικής Ελευθερίας 2021: 29η Ιουνίου

Σύμφωνα με τις προβλέψεις της εισηγητικής έκθεσης του Προϋπολογισμού τα συνολικά έσοδα από φόρους και ασφαλιστικές εισφορές το 2021 αναμένεται να ανέλθουν στα €71,9 δις. Αυτά τα 71,9 δις κατανέμονται ως εξής:

- €30,2 δις από έμμεσους φόρους (το 42% των συνολικών εσόδων από φόρους και ασφαλιστικές εισφορές)¹,
- €17,4 δις από άμεσους φόρους (το 24,2% των συνολικών εσόδων από φόρους και ασφαλιστικές εισφορές)²,
- €24 δις από ασφαλιστικές εισφορές (το 33,5% των συνολικών εσόδων από φόρους και ασφαλιστικές εισφορές)³, και
- €214 εκ. από φόρους επί του κεφαλαίου (το 0,3% των συνολικών εσόδων από φόρους και ασφαλιστικές εισφορές)⁴.

Το Καθαρό Εθνικό Εισόδημα για το 2021 προβλέπεται να ανέλθει στα €147,2

1 Υπουργείο Οικονομικών 2020, Εισηγητική Έκθεση 2021, σσ. 72-73. Διαθέσιμο [εδώ](#).

2 Υπουργείο Οικονομικών 2020, Εισηγητική Έκθεση 2021, σσ. 72-73. Διαθέσιμο [εδώ](#).

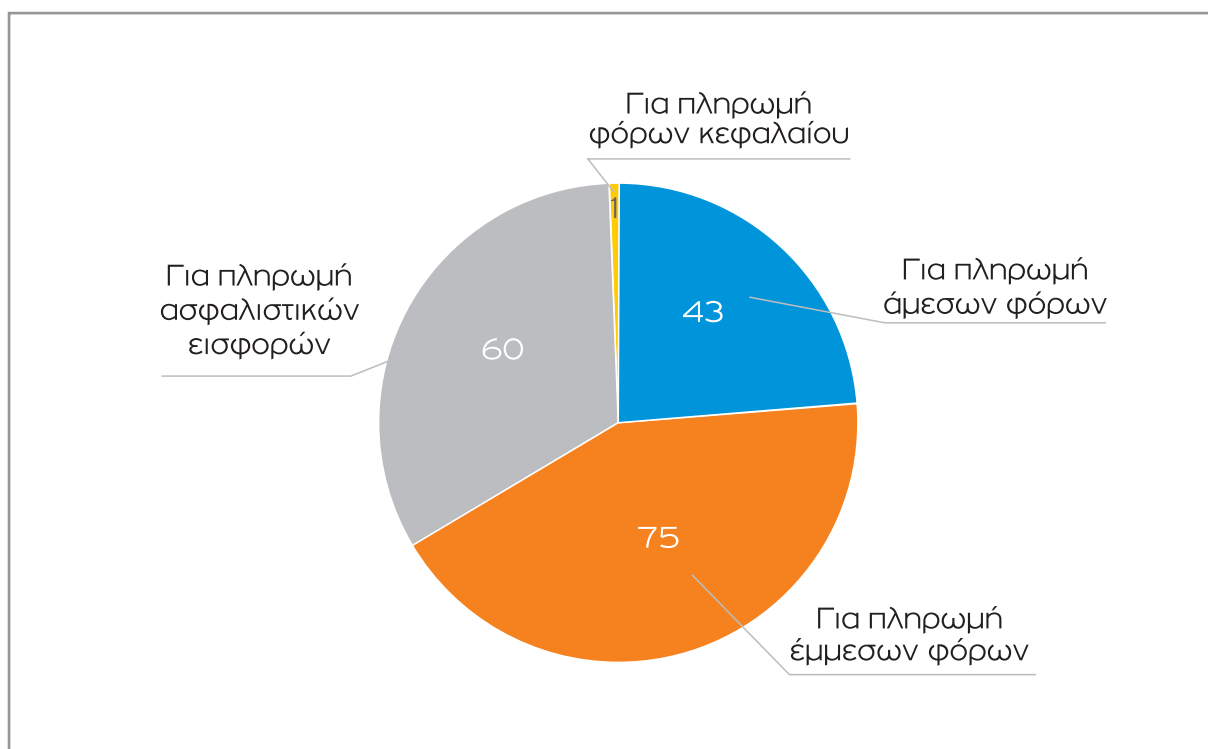
3 Υπουργείο Οικονομικών 2020, Εισηγητική Έκθεση 2021, σσ. 123-124 (διαθέσιμο [εδώ](#)) και ΕΛΣΤΑΤ, Τριμηνιαίοι μη χρηματοοικονομικοί λογαριασμοί της Γενικής Κυβέρνησης στήλη D612 (D611 - D613, διαθέσιμο [εδώ](#)) για την εκτίμηση των τεκμαρτών ασφαλιστικών εισφορών.

4 Υπουργείο Οικονομικών 2020, Εισηγητική Έκθεση 2021, σσ. 72-73. Διαθέσιμο [εδώ](#).

dis⁵. Από τη διαίρεση των κρατικών εσόδων από φόρους και ασφαλιστικές εισφορές με το προβλεπόμενο Καθαρό Εθνικό Εισόδημα, προκύπτει ότι οι Έλληνες και Ελληνίδες το 2021 θα εργαστούν 179 ημέρες για το κράτος⁶. Η Ημέρα Φορολογικής Ελευθερίας για το 2021 είναι συνεπώς η 29η Ιουνίου.

Βάσει των κυριότερων κατηγοριών των κρατικών εσόδων από φόρους και ασφαλιστικές εισφορές, το 2021 θα χρειαστεί να δουλέψουμε 75 ημέρες για την πληρωμή έμμεσων φόρων, 60 ημέρες για την πληρωμή ασφαλιστικών εισφορών, 43 ημέρες για την πληρωμή άμεσων φόρων και 1 ημέρα για την πληρωμή των φόρων κεφαλαίου (Γράφημα 1).

Γράφημα 1. Πόσες ημέρες θα εργαστούμε το 2021 για να πληρώσουμε τις βασικές κατηγορίες φόρων.

Πηγή: Υπουργείο Οικονομικών 2020, Εισηγητική Έκθεση 2021, σσ. 72-73 και 123-124, (διαθέσιμο [εδώ](#)) και ΕΛΣΤΑΤ, Τριμηνιαίο μη χρηματοοικονομικό λογαριασμό της Γενικής Κυβέρνησης στήλη D6 1 2 (D6 1 1- D6 1 3, διαθέσιμο [εδώ](#)). Επεξεργασία: ΚΕΦΙΜ – Μάρκος Δραγούμης.

5 Πρόβλεψη βάσει των δημοσιευμένων στοιχείων της ΕΛΣΤΑΤ για το 2019 (Βασικά Μακροοικονομικά Μεγέθη, διαθέσιμο [εδώ](#)) και τις προβλέψεις του Προγράμματος Σταθερότητας του Υπουργείου Οικονομικών (Ministry of Finance 2021, Stability Programme, σ. 16, διαθέσιμο [εδώ](#)) για την οικονομική συρρίκνωση του ΑΕΠ το 2020 (-8,2%) και την οικονομική μεγέθυνση του ΑΕΠ το 2021 (3,6%).

6 Η Ημέρα Φορολογικής Ελευθερίας υπολογίζεται από τον λόγο των συνολικών εσόδων του κράτους από φόρους και ασφαλιστικές εισφορές προς το Καθαρό Εθνικό Εισόδημα, βλ. Μεθοδολογία.

Ημέρα Φορολογικής Ελευθερίας 2021 αν συνυπολογιστεί το έλλειμμα της Γενικής Κυβέρνησης: 10η Αυγούστου

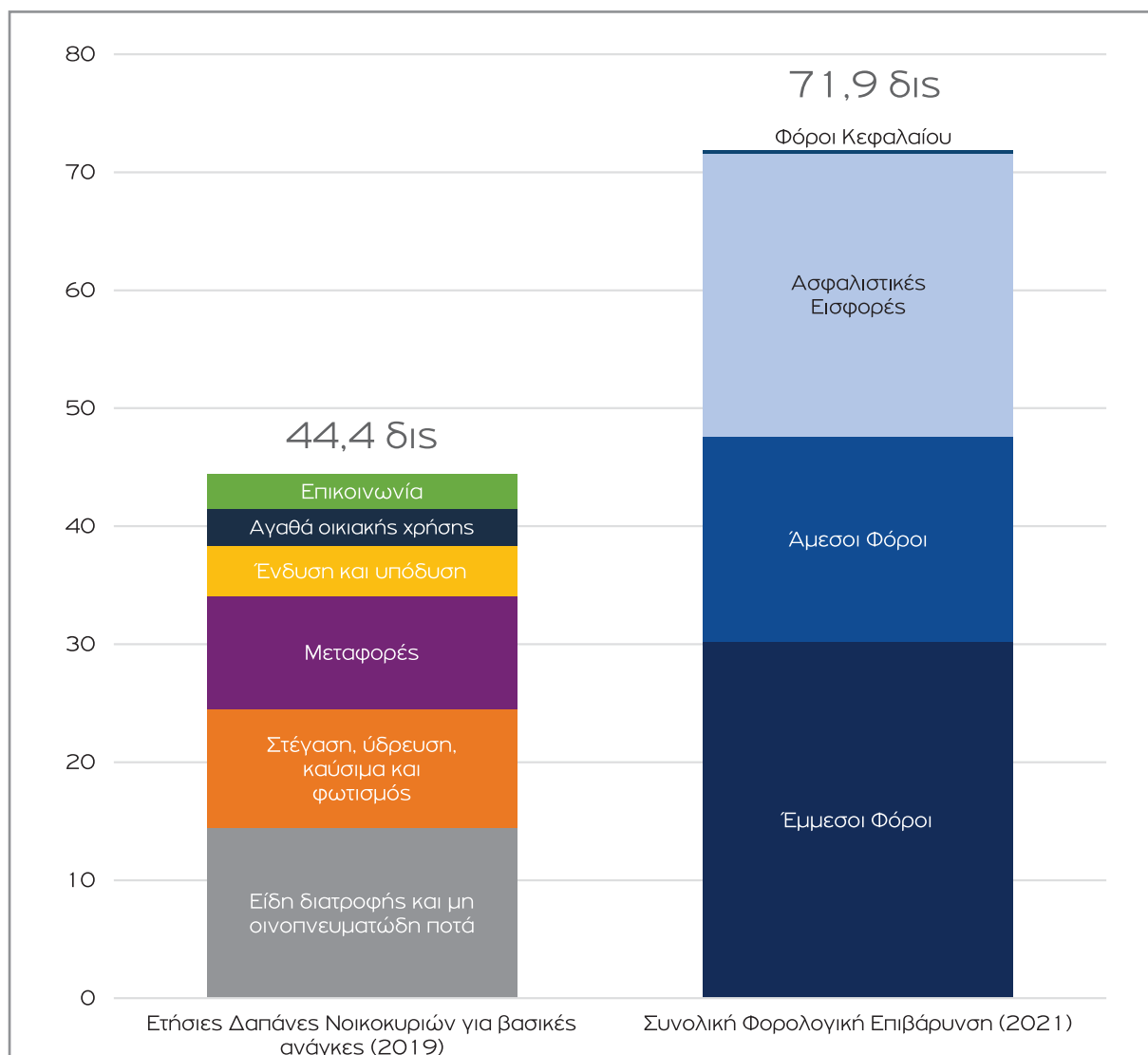
Σύμφωνα με τις προβλέψεις του Προγράμματος Σταθερότητας του Υπουργείου Οικονομικών το έλλειμμα της Γενικής Κυβέρνησης το 2021 θα διαμορφωθεί στο 9,9% του ΑΕΠ, δηλαδή εκτιμάται κοντά στα 17 δις⁷. Αν συνυπολογιστεί αυτό το έλλειμμα της Γενικής Κυβέρνησης, το οποίο αντιπροσωπεύει μελλοντικούς φόρους, τότε η Ημέρα Φορολογικής Ελευθερίας για το 2021 έρχεται 42 ημέρες αργότερα, την 10η Αυγούστου.

Πληρώνουμε σχεδόν τα διπλάσια χρήματα σε φόρους και εισφορές απ' ό,τι για τις βασικές μας ανάγκες

Η σύγκριση των κρατικών εσόδων από φόρους και ασφαλιστικές εισφορές με τις ετήσιες δαπάνες των ελληνικών νοικοκυριών για την κάλυψη των βασικών τους αναγκών καταδεικνύει την πολύ μεγάλη επιβάρυνση φυσικών προσώπων και επιχειρήσεων. Ενδεικτικά, σύμφωνα με τα πιο πρόσφατα στοιχεία της ΕΛΣΤΑΤ, τα νοικοκυριά ξόδεψαν το 2019 €44,4 δις για τις βασικές τους ανάγκες, ενώ το κράτος είχε σχεδόν τα διπλάσια έσοδα από φόρους και ασφαλιστικές εισφορές, €71,9 δις.

7 Υπολογίζεται με βάση το ΑΕΠ του 2020 το οποίο διαμορφώθηκε στα 165,8 δις σύμφωνα με την ΕΛΣΤΑΤ (Δημοσιονομικά στοιχεία – Ετήσια, διαθέσιμο [εδώ](#)) ενώ βάσει των προβλέψεων του Προγράμματος Σταθερότητας του Υπουργείου Οικονομικών (Ministry of Finance 2021, Stability Programme 2021 σ. 18, διαθέσιμο [εδώ](#)), το 2021 θα αυξηθεί κατά 3,6% φτάνοντας τα 171,8 δις.

Γράφημα 2. Ετήσιες δαπάνες νοικοκυριών για βασικές ανάγκες (2019) και συνολική επιβάρυνση από φόρους και ασφαλιστικές εισφορές (2021), σε δις ευρώ.

Πηγή: Υπουργείο Οικονομικών 2020, Εισηγητική Έκθεση 2021, σσ. 72-73 και 123-124, (διαθέσιμο [εδώ](#)), ΕΛΣΤΑΤ, Τριμηνιαίο μη χρηματοοικονομικό λογαριασμό της Γενικής Κυβέρνησης στήλη D6 12 (D6 11 - D6 13, διαθέσιμο [εδώ](#)) και ΕΛΣΤΑΤ, Μέσος όρος μηνιαίων αγορών και σε είδος απολαβών των νοικοκυριών κατά Αστικές και Αγροτικές περιοχές και κατά τρόπο κτήσεως. Σύνολο Χώρας (διαθέσιμο [εδώ](#)). Επεξεργασία: ΚΕΦΙΜ – Μάρκος Δραγούμης.

Ημέρα Φορολογικής Ελευθερίας 2020: 25η Ιουνίου

Σύμφωνα με τα απολογιστικά στοιχεία της ΕΛΣΤΑΤ τα συνολικά έσοδα από φόρους και ασφαλιστικές εισφορές το 2020 ανήλθαν στα €68 δις⁸. Αυτά τα 68 δις κατανέμονται ως εξής:

- €27,2 δις από έμμεσους φόρους (το 40% των συνολικών εσόδων από φόρους και ασφαλιστικές εισφορές),
- €15,1 δις από άμεσους φόρους (το 22,3% των συνολικών εσόδων από φόρους και ασφαλιστικές εισφορές),
- €25,4 δις από ασφαλιστικές εισφορές (το 37,4% των συνολικών εσόδων από φόρους και ασφαλιστικές εισφορές), και
- €190 εκ. από φόρους επί του κεφαλαίου (το 0,3% των συνολικών εσόδων από φόρους και ασφαλιστικές εισφορές).

Το Καθαρό Εθνικό Εισόδημα για το 2020 εκτιμάται κοντά στα €142,1 δις⁹. Από τη διαίρεση των κρατικών εσόδων από φόρους και ασφαλιστικές εισφορές με το προβλεπόμενο Καθαρό Εθνικό Εισόδημα, προκύπτει ότι οι Έλληνες και Ελληνίδες το 2020 εργάστηκαν 175 ημέρες για το κράτος και η Ημέρα Φορολογικής Ελευθερίας για το 2020 είναι συνεπώς η 25η Ιουνίου.

Ωστόσο, η μείωση αυτή οφείλεται στην χαμηλή συγκομιδή των φορολογικών εσόδων εξαιτίας της πανδημίας του κορονοϊού, η οποία έπληξε τους βασικότερους κλάδους της οικονομικής δραστηριότητας στην Ελλάδα. Παράλληλα, η αύξηση των κρατικών δαπανών για την αντιμετώπιση των επιπτώσεων της πανδημίας σε πολίτες και επιχειρήσεις δημιούργησε το μεγάλο έλλειμμα της Γενικής Κυβέρνησης, το οποίο αντιπροσωπεύει μελλοντικούς φόρους. Το έλλειμμα της Γενικής Κυβέρνησης το 2020 εκτιμάται στα 16,1 δις¹⁰ και αν συνυπολογιστεί, τότε η Ημέρα Φορολογικής Ελευθερίας για το 2020 έρχεται 42 ημέρες αργότερα, την 6η Αυγούστου.

8 ΕΛΣΤΑΤ, Τριμηνιαίοι μη χρηματοοικονομικοί λογαριασμοί της Γενικής Κυβέρνησης, στήλες D2, D5, D6 1, και D91 (διαθέσιμο [εδώ](#)).

9 Πρόβλεψη βάσει των δημοσιευμένων στοιχείων της ΕΛΣΤΑΤ για το 2019 (Βασικά Μακροοικονομικά Μεγέθη, διαθέσιμο [εδώ](#)) και τις προβλέψεις του Προγράμματος Σταθερότητας του Υπουργείου Οικονομικών (Ministry of Finance 2021, Stability Programme, σ. 16, διαθέσιμο [εδώ](#)) για την οικονομική συρρίκνωση του ΑΕΠ το 2020 (-8,2%).

10 ΕΛΣΤΑΤ (Δημοσιονομικά στοιχεία – Ετήσια, διαθέσιμο [εδώ](#)).

Η διαχρονική εξέλιξη της Ημέρας Φορολογικής Ελευθερίας και τα συσσωρευμένα δημοσιονομικά ελλείμματα της περιόδου, 2007-2015

Οι ημέρες που εργαζόμαστε για το κράτος αυξάνονται συνεχώς την τελευταία 20ετία¹¹, με αποκορύφωση το 2018, όταν η Ημέρα Φορολογικής Ελευθερίας ήρθε μετά από 186 ημέρες, στις 6 Ιουλίου. Αν όμως συνυπολογίσουμε το έλλειμμα της Γενικής Κυβέρνησης, το 2013 αποτελεί το έτος με τις περισσότερες ημέρες εργασίας για το κράτος, συγκεκριμένα 232 ημέρες.

Κατά τη δεκαετία 1999-2009 ο μέσος όρος ημερών εργασίας για το κράτος παρέμεινε σχετικά σταθερός, με διακυμάνσεις μεταξύ 139 και 147 ημερών. Στη συνέχεια την περίοδο 2010-2012 αυξήθηκε κατά 27 ημέρες, φτάνοντας τις 174 ημέρες, όπου παρέμεινε έως το 2015. Το 2016 καταγράφεται μια νέα αύξηση κατά 10 ημέρες φτάνοντας τις 185 ημέρες και στη συνέχεια διατηρείται σχετικά σταθερός έως το 2018. Το διάστημα 2019-2020 καταγράφεται η πρώτη σημαντική πτώση της τελευταίας εικοσαετίας, κατά 11 ημέρες, και το 2021 αύξηση τεσσάρων ημερών.

Αν συνυπολογίσουμε το έλλειμμα της Γενικής Κυβέρνησης η κατάσταση είναι αρκετά διαφορετική. Ο μέσος όρος εργασίας για το κράτος παρέμεινε σχετικά σταθερός, με διακυμάνσεις μεταξύ 163 και 178 ημερών, κατά την περίοδο 1999-2006. Το 2007 ξεκίνησε μια περίοδος σημαντικής αύξησης, τρία χρόνια πριν παρατηρηθεί αντίστοιχη αύξηση των ημερών εργασίας για το κράτος χωρίς τον συνυπολογισμό του ελλείματος της Γενικής Κυβέρνησης. Πιο συγκεκριμένα, την περίοδο 2007-2009 ο μέσος όρος αυξήθηκε κατά 46 ημέρες, φτάνοντας τις 214, ενώ την περίοδο 2009-2012 παρέμεινε σχετικά σταθερός. Το 2013 αυξήθηκε κατά 18 ημέρες και στη συνέχεια, την περίοδο 2013-2015, καταγράφηκε η πρώτη σημαντική μείωση της τελευταίας εικοσαετίας, κατά 47 ημέρες, στις 185 ημέρες. Την περίοδο 2016-2018 ο μέσος όρος παρέμεινε σχετικά σταθερός και το 2019 μειώθηκε κατά 5 ημέρες. Την περίοδο 2020-2021 παρατηρείται εκ νέου σημαντική αύξηση κατά 40 ημέρες εξ αιτίας της κρίσης του COVID-19 φτάνοντας τις 221 ημέρες.

Οι εκτιμήσεις και προβλέψεις των δύο τελευταίων ετών δείχνουν πως οι ημέρες που εργαζόμαστε για το κράτος έχουν μειωθεί σε 175 το 2020 και 179 το 2021, ωστόσο η μείωση αυτή οφείλεται στη χαμηλή συγκομιδή φορολογικών εσόδων και όχι στον περιορισμό των κρατικών δαπανών. Τα συνεχόμενα lockdown μείωσαν τα φορολογικά έσοδα, ενώ παράλληλα αυξήθηκαν οι κρατικές ενισχύσεις, με αποτέλεσμα το 2021 να προβλέπεται το έτος με τις περισσότερες ημέρες εργασίας για το κράτος (221) μετά το 2013, αν συμπεριληφθεί το έλλειμμα της Γενικής Κυβέρνησης.

11 Τα διαθέσιμα στοιχεία ξεκινούν από το 1999.

Γράφημα 3. Η εξέλιξη της Ημέρας Φορολογικής Ελευθερίας: ημέρες εργασίας για το κράτος 1999-2021.

Πηγή: Για την πρόβλεψη του 2021*: Υπουργείο Οικονομικών 2020, Εισηγητική Έκθεση 2021, σσ. 72-73 και 123-124, (διαθέσιμο [εδώ](#)) και ΕΛΣΤΑΤ, Τριμηνιαίο μη χρηματοοικονομικό λογαριασμό της Γενικής Κυβέρνησης στήλη D612 (D611-D613, διαθέσιμο [εδώ](#)) για την εκτίμηση των τεκμαρτών ασφαλιστικών εισφορών. Για τα απολογιστικά στοιχεία των προηγούμενων ετών: ΕΛΣΤΑΤ, Τριμηνιαίο μη χρηματοοικονομικό λογαριασμό της Γενικής Κυβέρνησης, στήλες D2, D5, D61, και D91 (διαθέσιμο [εδώ](#)) και για την εκτίμηση του Καθαρού Εθνικού Εισοδήματος ΕΛΣΤΑΤ, Βασικά Μακροοικονομικά Μεγέθη, (διαθέσιμο [εδώ](#)). Για τον υπολογισμό του ελλείματος της Γενικής Κυβέρνησης: ΕΛΣΤΑΤ, Η Ελληνική Οικονομία, 2021, (σ. 6, διαθέσιμο [εδώ](#)). Επεξεργασία: ΚΕΦΙΜ – Μάρκος Δραγούμης.

Ημέρες εργασίας για το κράτος στην Ελλάδα και τις υπόλοιπες αναπτυγμένες οικονομίες της Ευρώπης

Οι πολλές ημέρες που εργαζόμαστε για το κράτος, δηλαδή οι ημέρες που το εισόδημα που παράγουμε πηγαίνει μέσω φόρων και ασφαλιστικών εισφορών στο κράτος, φαίνεται πως δεν συνδυάζονται ούτε με εμπιστοσύνη προς την κυβέρνηση (τον διαχειριστή των εσόδων), αλλά ούτε και με τα αναμενόμενα κοινωνικά οφέλη.

Το Γράφημα 4 αποτυπώνει τον βαθμό εμπιστοσύνης των πολιτών των προηγμένων κρατών της Ευρώπης στις εθνικές τους κυβερνήσεις για το 2020 και τον αριθμό των ημερών που οι πολίτες εργάστηκαν για να χρηματοδοτήσουν τις ανάγκες του κράτους το 2019¹². Η Ελλάδα, καταγράφει μία από τις 7 υψηλότερες επιβαρύνσεις από φόρους και ασφαλιστικές εισφορές (12 ημέρες πάνω από τον μέσο όρο) και χαμηλότερο βαθμό εμπιστοσύνης στην κυβέρνηση σε σχέση με τον μέσο όρο (11 ποσοστιαίες μονάδες κάτω από τον μέσο όρο) ανάμεσα στις 23 Ευρωπαϊκές χώρες για τις οποίες υπάρχουν διαθέσιμα στοιχεία και για τους δύο δείκτες.

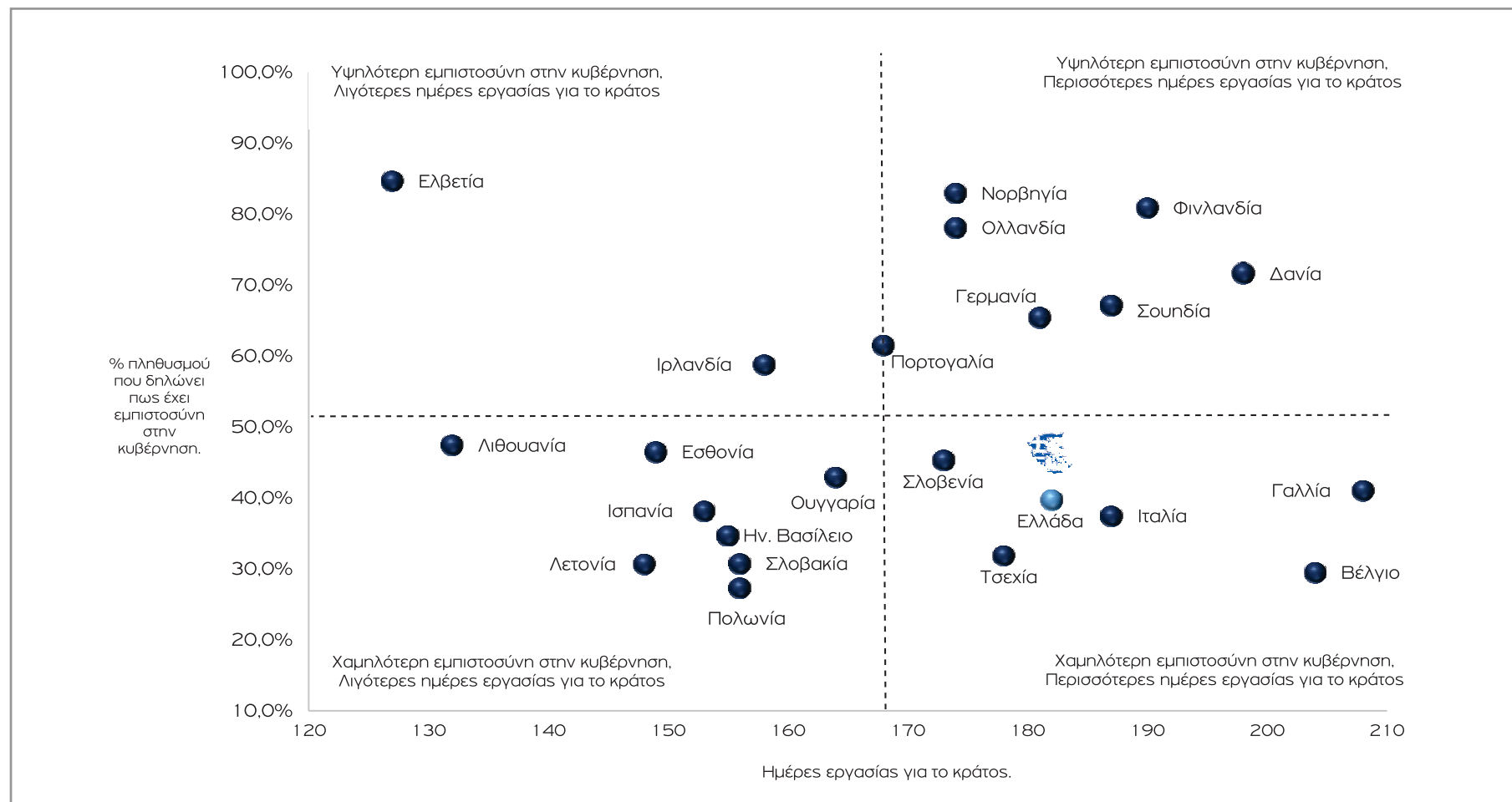
Μαζί με την Ελλάδα στην ομάδα με τη χαμηλότερη εμπιστοσύνη στην κυβέρνηση και τις περισσότερες ημέρες εργασίας για το κράτος βρίσκονται η Σλοβενία, η Τσεχία, η Ιταλία, το Βέλγιο και η Γαλλία. Στις χώρες με την υψηλότερη εμπιστοσύνη στην κυβέρνηση και τις λιγότερες ημέρες εργασίας για το κράτος βρίσκονται η Ιρλανδία και η Ελβετία.

Το Γράφημα 5 αποτυπώνει τον βαθμό αποτελεσματικότητας της κοινωνικής πολιτικής των προηγμένων οικονομιών της Ευρώπης για το 2019 και τον αριθμό των ημερών που οι πολίτες εργάστηκαν για να χρηματοδοτήσουν τις ανάγκες του κράτους το ίδιο έτος. Η Ελλάδα, και πάλι καταγράφει χαμηλότερο βαθμό αποτελεσματικότητας της κοινωνικής πολιτικής, σε σχέση με τον μέσο όρο των υπό μελέτη χωρών (3,6 ποσοστιαίες μονάδες κάτω από τον μέσο όρο). Πιο συγκεκριμένα, καταλαμβάνει την 24η θέση από τις 26 χώρες του δείγματος στη μείωση του ποσοστού του πληθυσμού που ζει κάτω από το όριο της φτώχειας πριν και μετά τις κοινωνικές μεταβιβάσεις. Παράλληλα, η Ελλάδα το 2019 είχε μία από τις 8 υψηλότερες επιβαρύνσεις από φόρους και ασφαλιστικές εισφορές (14 ημέρες πάνω από τον μέσο όρο) ανάμεσα στις 26 Ευρωπαϊκές χώρες για τις οποίες υπάρχουν διαθέσιμα στοιχεία.

Μαζί με την Ελλάδα στην ομάδα με τον χαμηλότερο βαθμό αποτελεσματικότητας των κοινωνικών μεταβιβάσεων και τις περισσότερες ημέρες εργασίας για το κράτος βρίσκονται η Γερμανία, η Ολλανδία, η Τσεχία και η Ιταλία. Στις χώρες με τον υψηλότερο βαθμό αποτελεσματικότητας των κοινωνικών μεταβιβάσεων και τις λιγότερες ημέρες εργασίας για το κράτος βρίσκονται η Ιρλανδία και η Λιθουανία.

12 Το 2019 είναι το έτος με τα τελευταία διαθέσιμα στοιχεία για τις περισσότερες χώρες της ΕΕ.

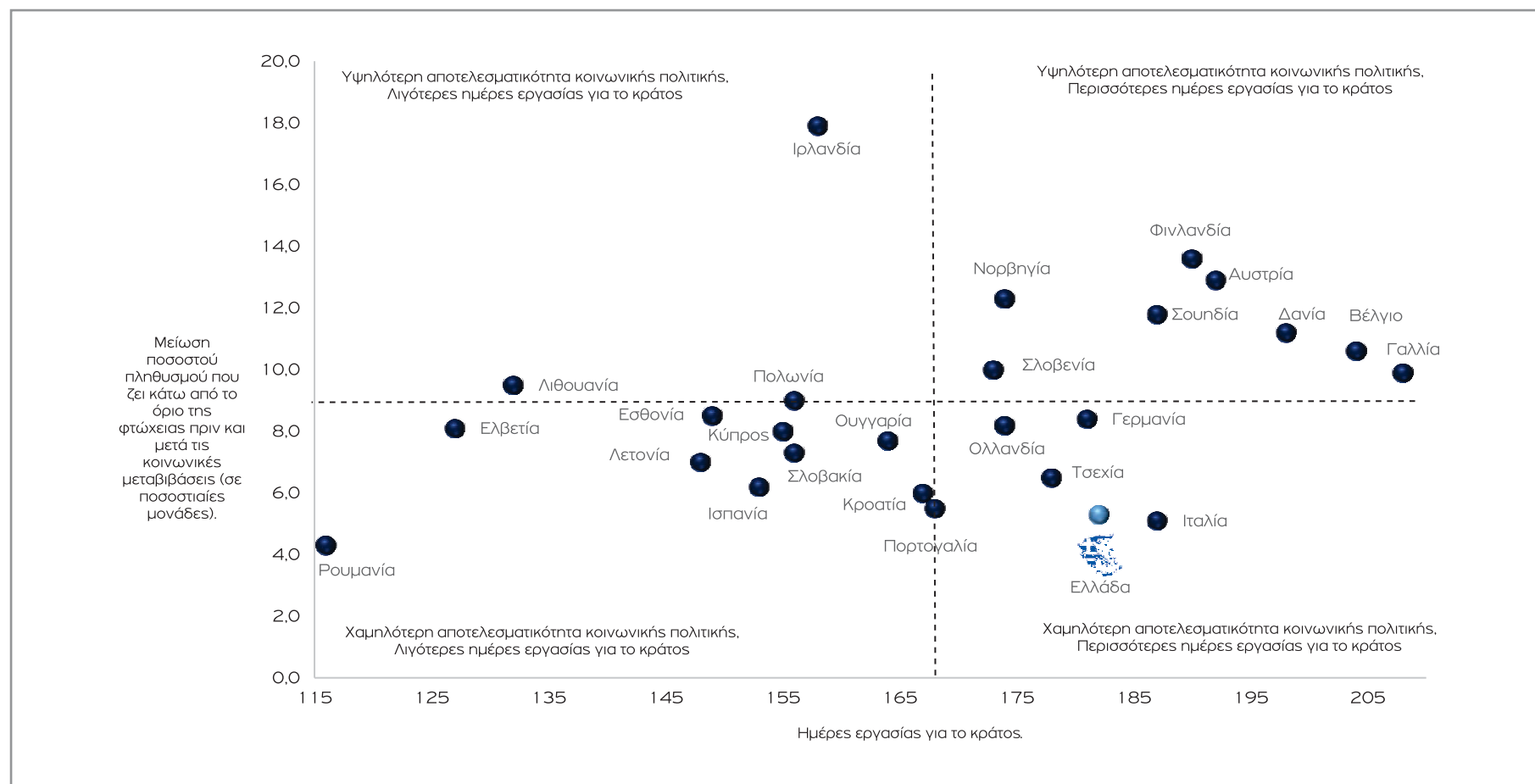
Γράφημα 4: Ημέρες εργασίας για το κράτος (2019) και ποσοστό πληθυσμού που δηλώνει εμπιστοσύνη στην κυβέρνηση (2020).

Παρατηρήσεις: Η σύγκριση της υψηλότερης - χαμηλότερης ικανοποίησης και των περισσότερων - λιγότερων ημερών γίνεται βάσει του μέσου όρου των χωρών του δείγματος.

Πηγή: Organisation for Economic Cooperation and Development 2021, Trust in Government (διαθέσιμο [εδώ](#)) και Eurostat, Main national accounts tax aggregates (διαθέσιμο [εδώ](#)) και Eurostat, Net national income (διαθέσιμο [εδώ](#)). Επεξεργασία: ΚΕΦίΜ - Μάρκος Δραγούμης.

Γράφημα 5: Ημέρες εργασίας για το κράτος (2019) και μείωση ποσοστού πληθυσμού που ζει κάτω από το όριο της φτώχειας πριν και μετά τις κοινωνικές μεταβιβάσεις (σε ποσοστιαίες μονάδες, 2019).

Παρατηρήσεις: Η σύγκριση της υψηλότερης - χαμηλότερης αποτελεσματικότητας και των περισσότερων - λιγότερων ημερών γίνεται βάσει του μέσου όρου των χωρών του δείγματος.

Πηγή: Eurostat, People at risk of poverty before social transfers (διαθέσιμο [εδώ](#)), Eurostat, People at risk of poverty after social transfers (διαθέσιμο [εδώ](#)) και Eurostat, Main national accounts tax aggregates (διαθέσιμο [εδώ](#)) και Eurostat, Net national income (διαθέσιμο [εδώ](#)). Επεξεργασία: ΚΕΦίΜ - Μάρκος Δραγουμης.

Μεθοδολογία και Δεδομένα

Για τον υπολογισμό της Ημέρας Φορολογικής Ελευθερίας, το ΚΕΦΙΜ εφαρμόζει τη μεθοδολογία του Tax Foundation: Υπολογίζει τον λόγο των συνολικών εσόδων του κράτους από φόρους και εισφορές προς το Καθαρό Εθνικό Εισόδημα, και εφαρμόζει αυτό το αποτέλεσμα στις ημέρες του έτους¹³.

$$\text{Ημέρα Φορολογικής Ελευθερίας} = \frac{\text{Άμεσοι φόροι + έμμεσοι φόροι + ασφαλιστικές εισφορές + φόροι κεφαλαίου (+έλλειμα Γενικής Κυβέρνησης)}}{\text{Καθαρό Εθνικό Εισόδημα}}$$

Για την εκτίμηση της Ημέρας Φορολογικής Ελευθερίας το 2021 χρησιμοποιήθηκαν τα στοιχεία της Εισηγητικής Έκθεσης του Προϋπολογισμού για το 2021 ώστε να προσδιοριστούν τα κρατικά έσοδα από φόρους και οι πραγματικές ασφαλιστικές εισφορές και στοιχεία από την ΕΛΣΤΑΤ για τον προσδιορισμό των τεκμαρτών ασφαλιστικών εισφορών ως εκτίμηση από το ποσό του προηγούμενου έτους, σύμφωνα με την κατάταξη ESA 2010. Η στήλη D6 1 2 «Τεκμαρτές εργοδοτικές κοινωνικές εισφορές» για το προηγούμενο έτος υπολογίζεται από την αφαίρεση των στηλών D6 1 1 και D6 1 3, από τους Τριμηνιαίους μη χρηματοοικονομικούς λογαριασμούς της Γενικής Κυβέρνησης.

Για τον απολογιστικό προσδιορισμό της Ημέρας Φορολογικής Ελευθερίας το 2020 και για όλα τα προηγούμενα έτη χρησιμοποιήθηκαν δεδομένα της ΕΛΣΤΑΤ. Πιο συγκεκριμένα, για τα έσοδα του κράτους αθροίστηκαν οι εγγραφές D2, D5, D6 1, και D9 1 των τριμηνιαίων μη χρηματοοικονομικών λογαριασμών της Γενικής Κυβέρνησης που είναι διαθέσιμες στην ιστοσελίδα της ΕΛΣΤΑΤ. Για τον υπολογισμό της Ημέρας Φορολογικής Ελευθερίας συμπεριλαμβανομένου του ελλείματος της Γενικής Κυβέρνησης χρησιμοποιούνται τα στοιχεία της ΕΛΣΤΑΤ από την έκθεση «Η Ελληνική Οικονομία».

Για το Καθαρό Εθνικό Εισόδημα χρησιμοποιήθηκαν επίσης δεδομένα της ΕΛΣΤΑΤ από τα «Βασικά Μακροοικονομικά Μεγέθη». Για το 2019, το Καθαρό Εθνικό Εισόδημα εκτιμάται ότι ανήλθε στα €154,8 δις ευρώ. Η πρόβλεψη για το Καθαρό Εθνικό Εισόδημα για το 2020 και το 2021 υπολογίστηκε βάσει των δημοσιευμένων στοιχείων της ΕΛΣΤΑΤ για το 2019 και τις προβλέψεις του Προγράμματος Σταθερότητας του Υπουργείου Οικονομικών για την οικονομική συρρίκνωση του ΑΕΠ το 2020 (-8,2%) και την οικονομική μεγέθυνση του ΑΕΠ το 2021 (3,6%).

13 York, Mauro, & Wei, Tax Freedom Day 2019, σ. 6 (διαθέσιμο [εδώ](#)).

Ευχαριστίες

Το ΚΕΦίΜ ευχαριστεί θερμά τον Μιχάλη Μητσόπουλο, Διευθυντή Τομέα Επιχειρηματικού Περιβάλλοντος και Ρυθμιστικών Πολιτικών του ΣΕΒ, και τον Τάσο Αβραντίνη, Πρόεδρο του Ινστιτούτου Δημοσιονομικών Μελετών (ΙΝ.ΔΗ.ΜΕ) για τις χρήσιμες παρατηρήσεις τους.

Ευχαριστούμε ακόμη τον Αντώνιο-Μάριο Κουμπιά στην αρχική ιδέα του οποίου βασίζονται οι έρευνες του ΚΕΦίΜ - Μάρκος Δραγούμης για την Ημέρα Φορολογικής Ελευθερίας.

ΚΕΦΪΜ
ΜΑΡΚΟΣ ΔΡΑΓΟΥΜΗΣ

Στέγη Μάρκου Δραγούμη

Μαιζώνος 38, Αθήνα

T: +30 210 5238373

www.kefim.org

info@kefim.org

[facebook.com/kefim.org](https://www.facebook.com/kefim.org)

twitter.com/kefimgr

[youtube.com/kefim](https://www.youtube.com/kefim)